

למעשה הדבר תלוי בדברי הפוסקים הנ"ל ובמציאות העניינים, אבל לאו כללוא היא, דרך הג' אופנים הנ"ל היא טפלין ולא צע"א.

ועוד העיר כ"ת על היסוד השני של המג"א, דהציא מדין דשתימא, דצמחלוקת שנוי, הנה כפי היוצא מדברי החי"א זנ"א, חזינן דאדרבה היסוד הזה, חזק אצלו מאד, ומשום דאף דצמחלוקת שנוי, מ"מ כיון שנפקס כן להלכה צע"ע שם (סי' ר"ח סעי' ו'), היא הלכה פסוקה למעשה, ואף דלשם דרוש וקבל שכה, יש להעמיק עצמו בדברי הגדולי הפוסקים בזה, אבל קשה לי כעת, שהנני עוסק בעניינים אחרים, ולמעשה לא ישתנה מפסק הש"ע הנ"ל.

ומש"כ כ"ת, דאם יברך שהכל על הזופא, כדי לצאת שיטת התו' ור"י, האיך אפשר תו לברך על הגרויפין, וזה כמו אוכל פרי העץ, ורוצה לברך רק על הציו, אע"ג שדעתו לאכול כולו וצ"ע, ואף שנוכל לדחות טענה זו, מ"מ לשאר ראשונים הוא ברכה שאינה צריכה, ואפשר במקום הצורך מותר כדאיתא באחרונים עכ"ד.

הנה לפי הערתו, יוקשה כן על כל המקומות, שאמרו, דמחמת ספק (היינו אחר שלמד ואינו יכול לזרר, מ"צ סי' ר"צ סקפ"ד), יברך שהכל, כמזוחר שם (סוס"י ר"צ ור"ד), דאם יאכל עוד דבר,

אשר ברכתו מהברכות שיש ספק בהשני, יש משום דבריו הנ"ל, אלא עכ"ס כיון דמחמת שאי אפשר לזרר, מה ברכתו, שוב הוא כמו שאר דבר שמזרכים שהכל, דאיתא צע"ע (סי' ר"ו סעי' ב') לענין זורח פרי האדמה וזורח פרי העץ, וצפמ"ג ומ"צ שם [סק"ט], דהה"ד לענין שהכל וצפה"א, וכ"כ בחי"א (כלל מ"ט סי' י"א), דלא רק דל"ה ברכה שא"ל, אלא אף איסור יש בדבר לכתחילה, להוציא בברכת שהכל המחויב צפה"א וכיז"ו עיי"ש, וא"כ כמו כן הכא, דבדאי א"א להוציא בברכת שהכל, את הודאי צמ"מ, ואם יברך צמ"מ קודם, אז יהיה על המשקה ספק ברכה לצטלה, דאולי ברכתו ג"כ צמ"מ, ע"כ ל"ש בזה דין קדימה, וכמ"ש בחי"א שם, ויברך שהכל על המשקה קודם, וצמ"מ על הה' מינים.

אמנם לפי המזוחר בחי"א וצנ"א שם, דיותר טוב שיברך שהכל על דבר אחר, ולא על המשקה שנשלו עס הה' מינים עיי"ש, אז בודאי ל"ש חששות כ"ת הנ"ל כמוזן.

והנה ידעתי שלא ינאתי ידי חובת ביאור בכל אלו העניינים, ומטעם האמור.

והנני בזה ידידו דוש"ת וחומס בכל חותמי ברכות.

יצחק יעקב ווייס

סימן יז

בלחם מזונות שנעשה עם מים ומי פירות לענין ברכת בורא מיני מזונות

פירות בשוה, וע"י צירוף ביצים סוכר ושמן נעשים המים המיעוט, והנה אף שאין טעם תערובת המי פירות ניכר בעיסה, וטעם הלחם כמעט שוה ללחם רגיל, סמכו לברך עליו בורא מיני מזונות, על סמך מש"כ המהרש"ק בס' החיים (סי' קס"ח סעי' ז') והמהרש"ם בדע"ת (שם), דבכה"ג ברכתו במ"מ. - לאחרונה נתברר שהמי פירות שהשתמשו בו עד השתא, עובר תהליך שבו עושים ריכוז מהמי פירות, ולפני שמכניסים אותו לבקבוקים מוסיפים מים עד

בס"ד, ירושלים עיה"ק ת"ו כ"ד תמוז תדש"ם לפ"ק. שו"ר א"כ הרה"ג המהולל בתשבחות מוה"ר יוסף מנחם הכהן זלצר שליט"א, רב דקה"י עדת ישורון יאהאננסבורג יצ"ו.

אחדשה"ט כמשפט, הנני בזה בתשובתי - אף שאני מוטרד מאוד כידוע לכב"ת, - ע"ד שאלתו, וז"ל:

הנה באתרא הדין נהגו הנחתומים לאפות לחם מזונות בצורה זו. מכניסים כמות מים וכנגדם מי

שמגיע לכמות שהיה קודם הריכוז, לפי חוק הממשלה מותר להם לכתוב שזה 100% מי פירות, ונימוקם הוא שאותו כמות מים שהוציאו ע"י הבישול כשעשו את הריכוז, מחזירים אותו כמות מים. אבל ע"פ אמת זה 20% ריכוז מי פירות ותוספת של 80% מים. - השאלה שנתעוררה עתה היא, האם דין מי פירות אלו כשלעצמם הוא כמי פירות טבעי, וממילא אם מכניסים רוב "מי פירות" אלו לעיסה ומיעוט מים אחרים אזי מברכים על לחם זו במ"מ, או דילמא דדין מי פירות אלו כשלעצמם הוא 20% מי פירות ו-80% מים, וממילא ברכתו המוציא מאחר שטעם הלחם שזה כמעט לטעם רגיל של לחם. עכ"ד.

הנה לענ"ד אין להחיר זכה"ג בזכרת זורח מיני מוונות, והוא, עפי"מ שביארתי בספרי מנח"י (חלק ח' סי' י"ד), צנדון יין מיץ ענבים הנעשה מרכז ליון לענין צפה"ג, ואחרי ביאור הדברים באריכות, סיימתי [צד"ה וצוה] צוה"ל, דהרי ע"י הבישול נעשה היין חזק מאוד, דאפילו צתסם ביסול כתב הרא"ש דנעשה יין חזק ואינו יכולין לשתותו מחמת חוזקו כנ"ל, ומכש"כ צנתבשל כ"כ עד שעמד על רבע, והיו כמו יין חי צומן הש"ס דל"ה ראוי לשתותו בלא מים כנ"ל, ואוליין צוה צתר שיעור מציגה ציין צוה, והי' הסברה דע"י מציגת מים כשיעור אותו היין שנתמעט ע"י הבישול חזר לקדמותו, ומצרכין עליו צפה"ג, אמנם י"ל דשאני חלק המים שצטבע היין ממים ממש, לכן פסקו הצ"ד שיש להוסיף רכו שיעור גדול אחוים יותר מערך הנ"ל, וגם יין גמור כפי הוראת הצ"ד, דאז יש לצרך עליו צפה"ג ומקדשין עליו עכ"ד שם, וע"ע צדצרינו שם.

וראי' לדצרינו הנ"ל, מדצרי המצ"ט והמהרי"ט שהוצא צמג"א (סי' תס"צ סק"ו) צק"ורה, והוא צתשו' מהרי"ט (ח"צ סי' צ'), ע"ד אם מותר ללוש את העיסה לפסח, צדצש ששורין את הצמוקין צמים, וסוחטים אותם ומצשלים אותם, דהוי כמי פירות עם מים, דאסרו רצוותא שממהר להחמיץ, וע"ז השיב, זו לא שמעת, אצל שמעתי ציין צמוקים שמותר ללוש, שכן כתב הרב אבא ז"ל צתשוצותיו (סי' ר"ח) [ח"א סי' רנ"ב], שמנאל צתשו' משם הרצ"ד דוראן ז"ל על יין צמוקין שהוא ענבים, לענין מי

פירות שאין מחמילים, כי המים ששרו צהם צמוקים נשתנו מצרייתן אח"כ, כמו המים של גשמים שנשתנו צתוך הענבים ע"כ וכו', והציא רא"י מדאמרינן (צפ' המוכר פירות [צ"צ ל"ז ע"צ]) יין צמוקין לא יציא, ואם הציא כשר, יין מווג לא יציא ואם הציא פסול, משמע דיין צמוקין אינו מווג, ורואה צוה שהצצרים ק"ו צוה הצצש, שהמים שצו נשתנו על האור שינוי רב, טפי משינוי שע"י היין עכ"ל. וצתשו' חכ"ל (סי' ק"מ) הציא את דצרי מהרי"ט צשם הרב דוראן הנ"ל, ושהרב אציו ז"ל הציא רא"י לדצריו מנסכים ציין של צמוקין, וכתב ע"ז החכ"ל דצעיניו הם דחויס מעיקרא, כי ראיית הרצ"ד אינה כלום, דמה ענין מעשה שמים שהצבע משנה העצמיים, למעשה ידי אדם שהם המים שניתנים ע"ג הצמוקים, שאין צו כח לשנות עצם המים, וגם ראיות הרב המצ"ט אינה, דיין צמוקים השנוי צצרייתא שאם הציא כשר לנסכים, צלוקח צמוקים ועצם צקורה והוליא מהם יינם צלי תערובת מים מיירי, אלא דסד"א שעכ"ז יהא פסול, כי היכי דפסול מתוק מעושן ומצושל קמ"ל דלא, אצל ציין הצמוקים כמו שאנו עושים שכולו מים אלא שקולט טעם הצמוקים חלילה להכשירו לנסכים, דודאי גרע טפי מיין מווג וכו' עכ"ל.

וא"ב אם צנדון דידי' שלא תחמיץ, אמר החכ"ל, דמה ענין מעשה שמים שהצבע פועל ומשנה העצמיים, למעשה ידי אדם, שאין כח לשנות עצם המים אף דיש שם מעשה התסיסה כדלהלן, מכש"כ דשייך כן כצנד"ד, דאין כאן אף מעשה תסיסה כלל אלא תערובת, והוי רק מווג צמים, דפסול אף צדיעצד צנסכים כנ"ל. דאין כח צצ"ח ליתן כח צמים הנוספים להשלים כחות העצמיים שנחסרו ע"י הריכוז ח"פ.

ובאמור דאף להמצ"ט ומהרי"ט דס"ל דהמים ששרו צהם הצמוקין אינם מחמילים, והסכים עמהם המג"א שם, אמנם רק מטעם דע"י תסיסה אישתני כולו ליון, וכן ס"ל לרוב האחרונים, ועי' צמ"צ שם (סי' תס"צ ס"ק י'), על מה דאיתא צש"ע, דמותר ללוש ציין, אע"פ שא"א לו בלא טיפות מים שנפלה צשעת הצצרי וכו', הואיל וכצר נתצטלו המים ציין קודם שלשו העיסה וכו' עכ"ל. והוא מדצרי הסמ"ג שהוצא ג"כ צמהרי"ט שם לרא"י לנידונו הנ"ל עיי"ש, וכתב ע"ז המ"ב, דרוב האחרונים הסכימו

דבעלמא לא מהני ביטול צמים שנתערבו צמי פירות וכו', והכא שאני שמתערב המים ציין עד שלא נגמרה עשייתה, דהיינו בעודו תירוש, ואח"כ תוסס היין ונתהפך המים ג"כ ליין, ולהכי נחשב הכל ליין, ולפי"ז אם נתערב המים ציין אחר התסיסה, בודאי אין לאותו יין דין מי פירות עכ"ל. (ועי' ביאור הלכה שם), וכ"ז במיעוט מים דוקא כמבואר בש"ע ^{דברי המ"ב שם} ואף לפי מה שהביאו מהתנ"ש צ"ס ח"א שפקפק ע"מ שנוהגין ליתן מים הרבה על הצמוקים עד שהם א' מששה צמים דהיינו בטל צמים כמבואר (צ"ס ר"ד [ס"ה]), אצל מוכח דעכ"פ עד ששה חלקים מים מותר, מ"מ כ"ז דוקא ציין, אצל צשאר מי פירות שרי רק אם יש רוב מי פירות, וכמ"ש בזה בתשו' חסד לאברהם (או"ח [מהדו"ב] סי' ט"ז) עיי"ש, וע"י

תסיסה דוקא כנ"ל, א"כ צנ"ד דמיירי צשאר מי פירות ל"מ אף אם הי' תסיסה רק אם יש רוב מי פירות. מכ"ש כמו נד"ד דאין כאן תסיסה. (ובתשו' חס"ל שם מיירי גם לענין פת הצאה צכיסנין לצרכה ונט"י, וע"ע בתשו' הרי צשמים חלק שני סי' כ"ה מזה).

ומה דאיתאן מהג"ל, דא"א למלאות החסרון מה שהחסירו ממה שהי' צצרייתה, ע"י מלאות החסרון בידי אדם, ויש לחשוב המי פירות כמות שהם, וצרכו יין לענין צפה"ג כתצתי צספרי שם, אכן צנוגע לפת הצאה צכיסנין צמי פירות אין להוסיף מים רק פחות מרוב מהמי פירות כנלענ"ד.

והנני חותם בצרכה.

יצחק יעקב ווייס

סימן יח

בענין לישון בבית יחידי

בס"ד, ירושלים עה"ק ת"ו אור ליום ה' בשלה תשמ"א לפ"ק.

שוכט"ס א"כ הרה"ג מוה"ר שבתי פרנקל שליט"א. אחד"ש כמשפט, הנני בזה לתשובת מכתבו מיום כ"ה טבת ש' ז' בשאלת שלשה מי יודע, אוכל להשיבו רק השני וזה לשון השאלה:

בהגהות וחי' הגרי"ב הנדפסין ברמב"ם דפוס ווארשא לפרק י"ב מה' רוצח ה"ד מתחיל בזה"ל: במל"מ אשר חקר במה שהשמיט הרמב"ם ז"ל דין דאסור לישון בבית יחידי וכו'. ולא מצינו דבר זה במל"מ ולא ידענו מי הוא אשר חקר בנדון זה שאליו מכוונים הדברים עכ"ל.

הנה צספר פתחי עולם ומטעמי השלחן (או"ח סי' רל"ט), על דברי המג"א [סק"ז] וצאה"ט

[סק"ז] שהביאו דין הג"ל, דאיתא כן צגמ' (שצת ד' קנ"א ע"ב), כתב ח"ל: ומה שהשמיט הרמב"ם ^{וטו"ש"ע} כבר תמה ע"ז צאומר השכחה וצאמת יש בזה שינויי נוסחאות דצירושלמי (פ"ב [ה"ו]) איתא צצית אפל, וצקה"ר [ריש] פ"ג מאמר רצי לוי מונה תחת הישן צצית אפל השרוי צצית מרועע הוצא ציפה עינים עכ"ל.

הרי יש מי שחקר, ובודאי תיצת "צמל"מ" היא טעות הדפוס, והתחלת הדבור היא "אשר חקר" שנכתב לאחד השואלים, וכדרך אשר צאותו העמוד (סנהדרין פ"ה) מתחיל "אשר שאל" ח"פ.

והנני בזה דושה"ט וחותם צחותמי צרכות.

יצחק יעקב ווייס

